

**ДОКЛАД
НА ОМБУДСМАНА КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН
МЕХАНИЗЪМ ЗА ИЗВЪРШЕНА ПРОВЕРКА В ДОМ ЗА ВРЕМЕННО
НАСТАНЯВАНЕ НА МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ ЛИЦА КЪМ
ОБЛАСТНА ДИРЕКЦИЯ НА МВР - ГРАД БУРГАС**

В изпълнение на Заповед № НПМ-6/26.08.2025 г. на омбудсмана на Република България, на 28.08.2025 г. д-р Ева Жечева – директор на Дирекция „Права на детето“ и Евелина Чучуганова – старши експерт в Дирекция „Национален превантивен механизъм и основни права и свободи на човека“ извършиха внезапна проверка в Дома за временно настаняване на малолетни и непълнолетни лица (ДВНМНЛ) към Областна дирекция на МВР - гр. Бургас, във връзка с постъпил сигнал, подаден до омбудсмана за настанени две малолетни деца от Сливен. След проверката, екипът проведе среща на 29.08.2025г. с Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) - гр.Сливен.

Фасадата на ДВНМНЛ - Бургас

Дворното пространство

Сградата на ДВНМН - Бургас се намира в кв. „Изток“, град Бургас и е разположена в имот – частна общинска собственост, предоставен безвъзмездно за управление на МВР за нуждите на ОД на МВР Бургас. Сградата е предоставена с решение на Общински съвет Бургас. Последното решение на ОС - Бургас е за периода от 10 години и е гласувано на 14.06.2024 г. Имотът представлява стара къща

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

на два етажа, с обособено дворно пространство, в което се осъществява престоя на открито и свижданията.

В общинската сграда се настаняват малолетни и непълнолетни лица, чиято самоличност не може да бъде установена, занимаващи се със скитничество и просия, изпаднали в състояние на безнадзорност, напуснали заведения за задължително възпитание или лечение, извършили противообществени прояви или престъпления, изтърпяващи административно наказание или наложена мярка „полицейска закрила“. В дома се настаняват **деца от 6 до 18-годишна възраст**, като престоят е от **24 часа до два месеца**, с постановление на прокуратурата. Капацитетът на дома е ограничен - **до 16 деца**.

Според предоставен отчет за дейността на ДВНМН - Бургас за 2024 година в дома са били настанени **115 деца** както следва:

- **99** малолетни, на възраст под 14 години, от които **69** момчета и **30** момичета;
- **16** непълнолетни деца (на възраст между 14 и 18 години) - **12** от които момчета и **4** момичета.

Установи се, че за периода от 1 януари 2025 г. до 28.08.2025 г. в Дома са били настанени **общо 106 деца**. Видно от това, има голям ръст в броя на децата, преминаващи през такъв тип институция.

Само за последните два месеца - в периода 01.07-28.08.2025 г. (деня на проверката) в дома са били настанени 33 деца, от тях десет деца са малолетни- 5 момчета и 5 момичета. Сред настанените деца има и 8 деца чужденци.

Според предоставената информация, повечето деца са в бягства от ВУИ и ЦНСТ, има случаи и на деца под полицейска закрила, както и на противообществени прояви и безнадзорност.

Има възможност да се обжалва съдебно заповедта за настаняване в дома, като при такива случаи служители на дома придружават децата за явяване пред съда.

ДВНМНЛ - Бургас работи с намален щат от **общо 11 души персонал**, както следва: **8 дежурни служители, един инспектор, един чистач, един домакин и един шофьор**. Началник на дома е началникът на сектор „Наркотици“ при ОДМВР - Бургас.

Документите в Дома се водят съгласно изискванията на чл. 31 от Правилника. Дейността на служителите от ДВНМНЛ е свързана с възможно най-бързото установяване на местоживеенето и самоличността на настанените деца, издирване на родителите им или настойниците.

Според предоставената информация на проверяващия екип, при реформи в МВР периодично е **съкращаван щатът на дома**. Контролът на дейността на ДВНМНЛ се упражнява от Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни, по реда на Закона за борба срещу обществените прояви на малолетни и непълнолетни (ЗБППМН).

Тревожен е фактът, че **в дома е съкратен щатът за психолог и за медицинско лице, поради което медицинското обслужване се обезпечава чрез**

повикване на екипи на ЦСМП. При необходимост, се ползват услугите на Лабораторията на МВР за психиатрични изследвания.

Съгласно чл. 7, ал. 2 от Правилника за организацията и работата на домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни, във всеки такъв дом може да се създаде медико-педагогически съвет, който се ръководи от началника на дома и е негов съвещателен орган. В този съвет участват педагози, психолози и лекари – психиатри. За съжаление, поради липсата на специалисти, такъв съвет няма създаден в ДВНМНЛ - Бургас.

Правилникът предвижда още във всеки дом да има обособени следните кабинети:

- Кабинет на педагозите;
- Кабинет на психолога;
- Кабинет на лекаря и манипулационна, които на практика липсват в дома поради липсата на последните двама специалисти.

Този правилник е уреден и се издава на основание § 53, ал. 1 от Закона за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и е издаден от министъра на вътрешните работи през 2003 г., без да е претърпял изменение и допълнение през този дълъг период. Видно от горното, поради липсата на достатъчно специалисти - психолози, лекари, психиатри, педагози, на практика изискванията на правилника са неизпълними.

Поради отсъствието на лекар – психиатър в дома не може да се изготви отчет за здравословното състояние на настанените деца.

С оглед на горното, омбудсманът като НПМ препоръчва да бъде разкрит допълнителен щат за психолог и за медицинско лице. Препоръчително е началникът на ДВНМНЛ да сключи граждански договор с детски психиатър, който да изготвя психиатрична оценка при постъпването на децата и при установено наличие на заболяване да оказва лечение за целия им престой.

По време на интервюто с педагога на ДВНМНЛ се установи, че след прекратяване престоя на децата, част от тях се придружават от служител на дома до мястото, където трябва да бъдат върнати, като един служител придружава две деца и се транспортират от шофьор.

Според омбудсманът като НПМ един служител е крайно недостатъчен за придружаването на повече от едно дете и затова препоръчва всяко дете да бъде придружавано от един служител поотделно.

Проверяващият екип констатира и друг проблем – с превозването на децата е ангажиран един единствен шофьор – този който работи в дома. В тази връзка омбудсманът като НПМ препоръчва на министъра на вътрешните работи, при необходимост ОДМВР - Бургас да оказва съдействие с осигуряването на служебен транспорт за превозване на децата до мястото на привеждане.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Омбудсманът отново поставя на фокуса на министъра на вътрешните работи изключително притеснителния факт, че Правилникът за организацията и работата на домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни наподобява повече на правилник за уреждане на дейността на места за лишаване от свобода (затвори, арести, затворнически общежития), отколкото на място за закрила на деца.

Особено неадекватен и архаичен е чл. 25, ал. 1, т. 3 от Правилника за организацията и работата на домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни, според който малолетно и непълнолетно дете, което нарушава установения вътрешен ред, може да бъде наказано с изолиране до 3 денонощия в самостоятелна стая.

В тази връзка омбудсманът като НПМ препоръчва на министъра на вътрешните работи предприемането на незабавни действия за промяна на Правилника и съобразяването му с всички международни нормативни актове, гарантиращи правата на деца при задържане.

Коридорът на първия етаж

Спално помещение

На първия етаж на ДВНМНЛ - Бургас са разположени спалните помещения, с легла на 2 етажа, с предвидено помещение за момчета и помещение за момичета, съобразно изискванията на правилника. Има спалня, която е с по-ограничен достъп до светлина и се ползва извънредно, в нея се настаняват непридружени деца - бежанци. Екипът констатира, че помещенията за настаняване са изключително малки, с липса на обособено лично пространство и място за придвижване. Няма място за лични вещи – шкафчета, гардероб.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Помещение за настаняване

Изоляторът

На първия етаж е разположен **изоляторът**, без достъп до естествена дневна светлина и свеж въздух, отново със силно ограничено пространство, като в него има само две дървени пейки. Проверяващият екип беше уверен от служителите, че това помещение се ползва рядко, единствено в случаи на криза при някои от децата, за избягване на инциденти и случаи на самоанарявания.

В дома има обособена малка столова, която е в лошо материално състояние. Храната се доставя от кетъринг фирма по договор, като децата не са изразили недоволство от нея. Преди време е имало проблем с минералната вода, но към момента на проверката настанените деца получават всичко необходимо. **Един храноден е увеличен на 9.46 лв.**

Санитарните възли са общи, като са в добро материално състояние и се поддържа необходимата хигиена.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Столова и кухня

Мястото за видеонаблюдение е малко и е обособено също на първия етаж, с едно бюро и един диван.

На втория етаж е разположено помещението за полицейска закрила, една обща занималня, два фитнес уреда, телевизор, секция с обособена голяма библиотека, както и стаи за персонала. Според споделената от служителите информация настанените деца много често чупели мебели, комарниците и се отнасяли твърде пренебрежително към материалната среда в дома.

Стая за видеонаблюдение

Библиотека

Фитнес уреди

Зала за занимания

Според споделената информация са осигурени по 320 х. лв. за цялостен ремонт на сградата с финансиране по швейцарската програма.

Служители на дома споделиха, че повечето деца употребяват наркотици и понякога изпадат в абсистенция, което налага да се вика Спешна медицинска помощ.

На всички деца се осигурява възможност да говорят с близките си по служебен телефон.

С децата, които имат наложени наказания от съда, служителите провеждат и корекционно възпитателни беседи, особено с децата, които са настанени за по-дълъг период от време.

По време на проверката екипът установи, че в ДВНМНЛ има настанено само едно дете на почти 18 години. Срокът за настаняване е до навършване на 18 години, след което момчето ще бъде върнато в Пловдив, откъдето е майка му.

Момчето се оплака, че му е скучно и му е много трудно да пребивава само в дома. Възможностите за социални дейности и занимания са ограничени. Повечето деца прекарват времето си, гледайки телевизия или четейки книги. Детето не сподели да е имало спрямо него лошо отношение и/или насилие, нито да е ставало свидетел на насилие спрямо други настанени в дома деца.

2. Среща с МКБППМН - Сливен

По повод подадения сигнал за насилие в СПИ – с. Варненци, както и последващия сигнал за връщането на две от децата и прекъсване на лятната им ваканция, на 29.08.2025 г. от 11.00 часа се проведе среща на проверяващия екип на омбудсмана като НППМ с членове на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни – Сливен.

На срещата присъстваха секретарят на Комисията, юрисконсултът и един обществен възпитател.

По информация на секретаря, МКБППМН – Сливен е една от най-активните комисии в страната, като в нея работят 21 обществени възпитатели с високи професионални качества. Беше посочено, че липсва утвърден уеднаквен образец на отчетите, които местните комисии изготвят, съществуват единствено общи насоки на Централната комисия. Въз основа на тях, местната комисия е разработила собствен образец, който използва в дейността си.

На екипа на омбудсмана като НПМ беше предоставен последния най-актуален социален доклад на детето А.М. Беше споделена и допълнителна информация относно положението на децата от представителите на местната комисия. Установи се, че децата са без стабилна родителска грижа.

Относно А.М. е отразено, че майката не изпълнява родителските си задължения. Същата не е в състояние да му осигури сигурна семейна среда, която да гарантира безопасността му. **Неглижира неговите образователни потребности, не осъществява необходимия контрол над поведението му и средата му на общуване. Не поставя правила и граници и показва незаинтересованост спрямо детето си.** Констатиран е висок риск от рецидив на извършените противообществени прояви. **Беше потвърдена информацията, споделена и в ДВНМНЛ, че детето проявява агресивно и автоагресивно поведение.**

Подобен случай е възникнал по време на съдебно заседание в Сливен, когато се е наложила намеса на съдебната охрана. Детето е било видимо спокойно по време на съдебното заседание, но след като майка му му казва нещо на ромски език, детето започва да буйства в залата и да си удря главата в земята. В следствие на това, съдебното заседание е било отложено.

По отношение на другото дете, което е било настанено в ДВНМНЛ, се установи, че също е без стабилна родителска грижа, майка му е с нов партньор и често детето е само, безнадзорно на улицата.

По информация на Комисията, Отдел „Закрила на детето“ към ДСП е отказал предприемането на закрила поради това, че децата са с противообществени прояви. Родителите са били насочвани към социални услуги, но последните са отказвали участие.

Междувременно, децата извършват системни противообществени деяния, което е довело до обществено напрежение и дори опити за саморазправа. В рамките на едно денонощие децата са извършили над 30 криминални деяния – кражби от автомобили, разрушаване на външни тела на климатици, счупване на стъкла и др. В съдебни производства те са били представлявани от адвокат, нает от Фондация „За Надежда“.

Според членовете на МКБППМН – Сливен, докато липсват механизми за ангажиране на родителската отговорност, усилията за работа с децата няма да дадат резултат. Често именно родителите отказват децата да продължат образованието си.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

Комисията посочи, че в кв. „Надежда“ повечето деца са неграмотни, а не се предприемат реални действия за подобряване на ситуацията, включително в СПИ – с. Варненци. Допълнителен проблем е трансформирането на социалната услуга „Център за работа с деца на улицата“, което е лишило местната общност от единствената алтернатива за работа с деца в риск.

Пред Комисията за м. септември 2025 г. предстои разглеждането на 34 дела за извършени противообществени прояви.

Сред случаите, определени като особено тежки, са:

- психически и сексуален тормоз, извършен от ученици в пети клас;
- ученички от шести клас, които сами създават предизвикателни клипове и ги продават.

Тези примери подчертават мащабите и сериозността на проблемите с децата в риск в региона и демонстрират нуждата от системен, комплексен и координиран подход за превенция и интервенция.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА:

Задържането в домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни (ДВНМН) по своята същност се приравнява на лишаване от свобода.

Законът допуска настаняване в тези домове по широк кръг основания – от деца без установен постоянен адрес до малолетни и непълнолетни извършители на противообществени прояви. Това създава предпоставки за неяснота и прекомерно приложение на мярката.

Условията на изолация в домовете, заключените помещения с решетки, липсата на възможност за свободно напускане и последиците от бягство (обявяване за издирване, налагане на допълнителни мерки) на практика приравняват функционирането им с полицейски арести за деца. Подобно разбиране вече е утвърдено и от Европейския съд по правата на човека.

Омбудсманът като Национален превантивен механизъм напомня, че лишаването от свобода на деца следва да бъде крайна мярка и за възможно най-кратък период, съгласно международните стандарти (чл. 37 от Конвенцията на ООН за правата на детето, Пекински правила, Европейска конвенция за правата на човека).

Налице е остаряла нормативна рамка (ЗБППМН и подзаконовите актове), която акцентира върху наказанието, а не върху закрилата и

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

подкрепата за децата. Това е отбелязано както от Комитета по правата на детето на ООН, така и от ЕСПЧ в решението по делото Д.Л. срещу България (2016 г.).

Омбудсманът застава зад позицията, че за децата в конфликт със закона е необходима цялостна грижа, подкрепа за тях и семействата им, подкрепа в средата, образование, възможност за развитие, достоен живот, а не живот, който предлага единствено ограничителни мерки и институционално настаняване.

**В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ОМБУДСМАНАТ КАТО
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ
ПРЕПОРЪКИ:**

До министъра на вътрешните работи:

1. Да бъдат предприети незабавни действия за промяна на Правилника за организацията и работата на домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни и съобразяването му с всички международни нормативни актове, гарантиращи правата на деца при задържане;

2. В Инструкцията за съпровождане на малолетни и непълнолетни лица от органите на МВР да се допълни, че всяко дете трябва да бъде придружавано от един служител поотделно и превозването на децата да бъде само със служебни автомобили на органите на МВР;

3. Да се съблюдава стриктно прилагането на чл. 6, ал. 5 от Наредба № 8121з-418 от 14.03.2017 г., като се преустанови практиката за ползване на белезници спрямо видимо малолетни деца и се гарантира безопасност, индивидуален подход и уважение към достойнството на децата;

4. Да се предвидят регулярни специализирани обучения за служителите на МВР, включващи международните стандарти за закрила на децата при задържане и съпровождане и умения за работа с деца в уязвима ситуация.

До началника на Дома за временно настаняване на малолетни и непълнолетни лица към ОДМВР - Бургас

1. Да се открият щатни бройки за психолог и медицинско лице и да се положат усилия за назначаване на посочените специалисти в дома;

2. Да се сключи договор с детски психиатър, който да работи с децата от дома.